

Referendumkamer Leiden

Secretariaat: Breestraat 70, 2312 CS Leiden, telefoon 071 - 5165510

Aan Burgemeester en Wethouders van Leiden

Leiden, 9 februari 2007

Onderwerp: advies over concept-referendumwijzer

Geacht College,

In onze brief van 18 december aan de Raad over communicatieaspecten van het referendum RijnGouweLijn hebben wij onder andere geschreven: "*Wij hebben ernstige bedenkingen bij het door de gemeente laten ontwikkelen van een stemwijzer. Stemwijzers bij gewone verkiezingen roepen al allerlei bezwaren op vanwege veronderstelde partijdigheid. Daarbij zou nog kunnen worden gezegd dat er vanwege de vele verschillende onderwerpen toch een redelijk aanvaardbaar resultaat uit kan komen. Hier gaat het maar om één onderwerp. In een dergelijke situatie is het niet goed mogelijk om een objectieve stemwijzer te maken.*"

U hebt ervoor gekozen om het IPP toch een referendumwijzer te laten ontwikkelen. Op 7 februari legde het gemeentelijke projectbureau ons de conceptstellingen voor (bestand: 2e versie conceptstellingen RGLg+.doc).

De voorgelegde opzet sterkt ons in de opvatting dat een stemwijzer bij een referendum niet zinvol en zelfs ongewenst is.

Er zijn dertien paren stellingen ontwikkeld. Ondanks de grote lengte van de meeste stellingen - wat de stemwijzer op zichzelf al moeilijk bruikbaar maakt - is het voor iedereen duidelijk dat steeds het ene alternatief overeenkomt met een voor-RGL-standpunt en het andere alternatief met een tegen-RGL-standpunt.

Stellingen in het kader van een stemwijzer zouden zich in principe steeds moeten beperken tot één keuze over één aspect. De verschillende aspecten die kiezers in het kader van de RGL-discussie tegen elkaar moeten afwegen, kunnen echter moeilijk los van elkaar worden gezien. Bij gewone verkiezingen ligt dat anders: daar spelen veel verschillende onderwerpen die niet per se met elkaar te maken hebben.

Een enkel voorbeeld van het door elkaar lopen van overwegingen is het tweede alternatief bij het eerste stellingenpaar:

<p>o Er is geen behoefte aan de lijn. Een groot deel van de Leidse bezoekers aan de binnenstad komt nu met de fiets. Dat zal door de aanleg van een tram behoorlijk verminderen en is daarmee slecht voor de economie</p>

Hier is geen sprake van één keus over één aspect. In deze stelling gaat het over de gevolgen van de aanleg van de aanleg van de RGL op het fietsverkeer, maar ook over de gevolgen die dat zal hebben voor de economie, en er wordt meteen ook alvast een conclusie aan verbonden: "Er is geen behoefte aan de lijn." Overigens is de laatste zin van de stelling slecht geformuleerd. Het woordje "Dat" slaat terug op de voorafgaande zin, en daardoor staat er letterlijk dat het feit dat een groot deel van de Leidse bezoekers aan de binnenstad nu met de fiets komt, slecht is voor de economie.

Bovendien vereist het antwoord op veel van de stellingen een grote kennis van de voorgestelde ontwerpen. Zie voor bijvoorbeeld het eerste alternatief bij het vijfde stellingenpaar:

o Een aantal kruispunten op de Lammenschansweg is nu voor het overstekende verkeer erg gevaarlijk. Met de aanleg van de RGL worden die zogenaamde "black spots" opgelost.

Hierover kan eigenlijk alleen iets worden gezegd door kiezers die zich goed hebben verdiept in de oplossingen die worden voorgesteld voor het verbeteren van de veiligheid op de Lammenschansweg. Van de gemiddelde kiezer kan dat niet worden verwacht.

Een ander voorbeeld is het tweede alternatief bij het achtste stellingenpaar:

o De provincie en het rijk financieren het grootste deel van de RGL en de verbetering van de binnenstad. De gemeente Leiden draagt slechts een beperkt risico.

Dit is eerder te beschouwen als een mededeling aan de kiezers dan als een stelling waar de gebruikers van de referendumwijzer ja of nee tegen kunnen zeggen.

De Referendumskamer acht daarom een referendumwijzer geen betekenisvolle toevoeging aan de meningsvorming van de kiezers en concludeert dat de kans op misverstanden en onduidelijkheid groter is dan de kans op hulp en verheldering voor de kiezer. Daarom adviseren wij u, nogmaals, af te zien van de verdere ontwikkeling en het uitbrengen van enige kieswijzer of referendumwijzer met het oog op het op 7 maart te houden referendum over de RGL.

Hoogachtend,
De Referendumskamer van de gemeente Leiden,

mw. E.H.T. van der Vlist, secretaris

L. Beijen, voorzitter